zastopal predsednik ljubljanske sekcije gospod ravnatelj Fakin Anton.

Tečaj je pričel in vodil prof. Čopič Venceslav, ki se je prvo zahvalil v imenu Pedagoškega društva kraljevski banski upravi za podporo in pozdravil navzoče zastopnike.

Profesor Ferjan Franc je želel tečaju najboljši uspeh in priznal učiteljstvu veliko požrtvovalnost. Ravnatelj Fakin Anton je pozdravil navzoče v imenu meščanskošolskega učiteljstva in vzpodbujal udeležence za delo v korist šole in mladine ter pravic učiteljstva.

Po teh uvodnih besedah je pričel svoje predavanje prvi predavatelj, pisatelj in župnik v p. **Finžgar Fran,** o temi: **»Slovenski človek in učiteljstvo«.** Predavatelj je poudaril, da je realist, ki gleda in opisuje ljudsko življenje tako kot je v resnici, brez olepšav. — Sam je bil učitelj na zasilni šoli, sam je poskusil vse težkoče šolskega dela in ljudskega izobraževanja.

Vsak poedini otrok je bitje, ki ga je treba šele oblikovati, da je sposoben za življenje v družbi. Obuditi v otroku vse tiste sile, ki so potrebne, da postane človek član kolektiva, naroda in države, to je naloga vzgojiteljeva. Slovenski otrok naj se zaveda, da je ud slovenskega naroda in s tem ud velike jugoslovanske skupnosti, ki sega od Triglava do Črnega morja.

Slovenci smo narod s svojo lastno kulturo, predvsem s svojim slovnično in leposlovno izdelanim jezikom, ki je sposoben, da izrazi tudi najgloblja spoznanja našega duha in najfinejša občutja naše duše. Jezik ni samo oblika, v kateri izražamo svoje misli in občutja, temveč se je zlil v enoto z vsebino in se z novimi spoznanji in doživetji iz dneva v dan preoblikuje. Ljudstvo samo ga je preoblikovalo in naši največji duhovi so ga izoblikovali do sedanje popolnosti v umotvor.

Kdor hoče spoznati jezik mora poslušati ljudsko govorico, narodno pesem ter čitati dela naših najboljših pesnikov in pisateljev: Prešerna, Slomška, Wolfovo, »Sv. pismo«, Levstika, Župančiča in Cankarja.

V ljudskem humorju in narodnih pregovorih se kaže duhovitost našega kmeta.

Narodni običaji ob krstu, ob svatbi in ob smrti in drugih prilikah nam kažejo miselnost našega naroda.

Tudi vera se je prilagodila ljudskemu duhu, kar opazimo v ljudskih šegah ob cerkvenih praznikih, tekom leta (božiču, veliki noči, binkoštih in kresu).

Naša domovina je bogata na prirodnih lepotah, da je morala s svojo lepoto vplivati na občutje našega naroda. Domovina je kakor pesem in v pesmi izraža Slovenec svoja najlepša, najgloblja čustva naj bo v pripovedni obliki ali s petjem. Stare hiše in opravе, narodne noše so vredne vse naše pozornosti, ker nam kažejo ljudsko umetnost; stare cerkvice in kapelice hranijo mnogokrat prave umetnostne zaklade.

Učitelj naj bi preko vsega tega spoznaval ljudsko dušo in vse to narodno bogastvo vlival mladini v dušo, da bi zagorela v ljubezni do domovine svojega naroda.

Pri debati je predsednik pojasnil zakaj je bilo na dnevnem redu prvo predavanje o slovenskem človeku, namreč da učiteljstvo pravilno dojame sodobno pedagoško načelo domorodnosti, ki naj bo eno glavnih načel pouka v naši šoli.

Nadalje so drugi poudarili še naslednje: Zakoreninjenost v narodnosti drži človeka etično in moralno.

Mladino moramo učiti ljubiti in spoštovati svoj jezik; zato je potrebno, da se tudi sami potrudimo v uradnem poslovanju in zasebnem življenju, da se varujemo tujk.

Potrebno je zbirati narodne noše, skrinje, orodje, vse ki ima zgodovinsko ali umetniško vrednost, ker nam tujci odnašajo te zaklade, ki jih ljudstvo ne pozna in zato ne ceni pravilno.

Popoldne je predavala prof. Černej Anica, o snovi: »Iz metodike narodnega jezika«. Navzočih je bilo 306 učiteljev(ic). Predavateljica je v lepi, pesniški besedi povedala veliko in pokazala različne strani in posebnosti jezikovnega pouka.

Jezik je izraz narodove duše, je v stoletjih izklesana podoba naroda.

Zato je samo pri pouku v materinem jeziku mogoče izvesti načelo domorodnosti in posebno načela **prirodnosti,** življenjskosti, domačnosti, neposrednosti in otroškosti. Individualno izkustvo, ki je zbrano v lastnem besednem zakladu, se razširi z besednim zakladom iz knjig.

Pri jezikovnem pouku naj se učenec nauči razumeti govorjeno, čitano in pisano besedo ter logično pravilno in lepo izražanje.

Ob vstopu v šolo je otrok glavni besedni razvoj že prešel.

Za slovnično sistematiko v osnovni šoli nima še otrok sposobnosti, zato je stavčna analiza za to stopnjo neprimerna. Besedne vrste naj se obravnavajo po njih funkciji in pomenu v govoru. Otrok naj govori v šoli svobodno in sproščeno, učitelj pa naj govori lep, pravilen in čist jezik, dialekt naj rabi tam, kjer otrok ne razume književnih izrazov. Na osnovni stopnji je velika pomoč pri jezikovnem pouku kretnja, ki ponazoruje dejanje in notranje občutje. Kretnja je bila pred govorom, zato naj bo tudi pri pouku.

Knjiga, ki je dobra za otroka, je dobra tudi za odraslega, in pa obratno. V otroku moramo vzbuditi ljubezen do knjige in smisel za dobro čtivo. V tem oziru bo dosegel uspeh le tisti učitelj, ki ima sam pravilen odnos do knjige. Ne samo stvarna razlaga besed in vsebine, temveč psihološka in etična poglobitev delujeta vzgojno. To velja tudi za tako zvane realne sestavke, katerih dojetju naj služi za osnovo lastno doživetje. Tudi na pamet se morajo učenci nekaj naučiti, ali te pesmice po izboru.

V spisju naj se goji posebno prost spis. Stilistične vaje so potrebne, da zna otrok ločiti bistvene od nebistvenih stvari in da dobi čut za lepe in pravilne oblike.

Pri ocenjevanju otroških izdelkov bodimo širokogrudni.

V debati se je pokazalo, koliko truda ima učiteljstvo in koliko se muči mladina po nepotrebnem pri slovničnem pouku zaradi sprejemnih izpitov za srednje šole, kjer se zahteva ponekod odločno preveč od desetletnega otroka. Posebne težkoče ima jezikovni pouk v narodnostno mešanih krajih.

V torek, 23. avgusta, dopoldne je predaval vseučiliški profesor dr. Karel Ozvald: »Za novo vzgojo je treba novega sveta.« Navzočih je bilo 322 tečajnikov. Predavatelj je na osnovi opazovanja dela in uspehov sodobne šole orisal meje in možnosti šolske vzgoje. Vzgajamo naj za gospodarsko in za socialno življenje. Spranger pravi, da je najbolje vzgojen tisti človek, ki kaj zmore na katerem področju in da se tega veseli.

Ljudska in meščanska šola dajeta splošno osnovno izobrazbo. V teh šolah bi bilo potrebno pojasniti mladini važnost gospodarskega udejstvovanja, da se mladina po dovršeni šoli laže odloči za poklic. Srednja šola je izobraževalnica odbranih poedincev za voditeljske poklice, kot v gospodarstvu, drž. upravi, politiki in znanosti, za katere je potreben lasten preudarek in zavest odgovornosti.

Res je, da velika večina učencev v srednjih šolah nima sposobnosti za te poklice in je ves način pouka tak, da ne dviga mladine k višjemu gledanju na njene bodoče življenjske naloge. Preveč se poudarja vrednost izpričeval, ki so samo potni list za prehod v višji razred. Učiteljišče je poklicna šola, ki pa po svojem sedanjem ustroju ne more dati zadostne izobrazbe in še manj pa vzgoje učiteljskemu naraščaju.

Univerza goji čisto znanost in ni vzgojevalnica. V vsakem poklicu, pa naj bo ročen ali umski, se mora vsakdo zavedati, da je človek. Smoter vzgoje ni poklic, temveč človek, sočlovek, član naroda, državljan.

Na vsaki šolski stopnji pa naj bi učitelji varčevali z duševnimi in s telesnimi silami učencev, ker sedanja tekma na šolah za izpričevali in diplome ubija mladino telesno in duševno.

Nadzorniki naj bi bili učiteljem svetovalci, pri težkem vzgojnem delu — v ljubezni bratje. Ljubezen je božja iskra, ki bi jo moral imeti vsak vzgojitelj.

V debati so se oglasile ženske o potrebi posebne ženske izobrazbe. Naravno je, da se ženske udejstvujejo v poklicih, ker vsem ni mogoče, da bi si ustvarile družino. Na ženske ne smemo gledati z moškega stališča, a same naj ne skušajo posnemati moških, ker bodo več dosegle v tistih poklicih, kjer se lahko uveljavijo s svojimi posebnimi ženskimi sposobnostmi.

Banski šolski nadzornik profesor Jeglič Milko je predaval o temi »Iz metodike računskega pouka.«

Za uvod je pokazal na paralelo v razvoju ponazorovanja in pojmovanja osnovnih števil pri primitivnih narodih in pri otroku.

Ponazorovanje je važno za vse stopnje. Porabimo čim več in čim različnejša učila, ali v prvi vrsti tista, ki jih ima otrok vedno s seboj, to so prsti.

Premalo gojimo v šolah ustno računanje. Naloga računskega pouka v ljudski šoli je, da se otrok nauči hitro in pravilno rešiti računske probleme, ki mu jih stavi življenje. Zato naj se učenci naučijo tudi vseh osnovnih računskih vrst z vsemi okrajšavami in prikrajški. Za vajo v mehanizaciji postopkov so prav primerne računske uganke in računske križanke. Mnemotehnika se da uporabiti tudi pri računanju.

Formule v splošnem niso primerne za ljudsko šolo, vendar se dajo uporabiti na višji ljudski šoli vsaj za obrestni račun.

Razvrstitev računske snovi mora biti strogo sistematska, ker je matematika sestavljena po strogih logičnih zakonih. Za otroka je pouk v tem predmetu gimnastika duha. Življenje nam pa nudi vedno dovolj primerov, da abstraktne računske operacije izvedemo na praktičnih primerih. Vsak problem, ki ga otrok rešuje, mora v celoti razumeti, zato moramo navajati otroka na strogo logično zaključevanje.

V splošnem razgibanem razpoloženju po predavanju, ki je obsegalo precej praktičnih primerov, so soglašali vsi, da je denar najuporabnejše učilo pri vseh računskih vrstah.

Popoldne je predaval šolski upravitelj Dolgan Josip: »Iz moje šolske prakse«.

Ne more biti nasprotja med pravo pedagoško teorijo in prakso, ako delata vzajemno. Vsako delo se da po znanstvenih načelih izboljšati, tako tudi pedagoška praksa. Načelo racionalizacije šolskega dela se vedno bolj uveljavlja v Ameriki in tudi v Evropi (Přihoda).

Marsikatero misel, ki jo danes kažejo kot novo, so že izrazili naši predniki, a smo jo pozabili, zato bi nam življenjepisi in poročila starih učiteljev prihranili mnogo dela.

Učitelj, ki naj bo res vzgojitelj otroku in narodu, mora vedno delati na svojem osebnem izpopolnjevanju, na lastni izobrazbi in še bolj na lastni vzgoji. Samo učitelj, ki je duševno bogat, lahko deli svoje bogastvo tudi otroku in narodu; sam pa mora kakor mravlja zbirati duševne zaklade ob velikih duhovih vseh časov in narodov. Zanimati se mora za vse gospodarske, socialne, vse prosvetne pojave v svoji okolici, med svojim ljudstvom in v tujini.

Vse svoje delo v šoli naj uravna učitelj po širših in višjih kulturnih vidikih, ki obvladajo svet, da s tem oplodi in obogati domačo vaško kulturo. Vzgoja mladine k socialnemu mišljenju je nujno potrebna, ker je v našem otroku močno razvito egoistično čustvovanje zaradi težkih življenjskih pogojev, v katerih živi naše ljudstvo. V višjih razredih ljudskih šol naj bi čitali celotna dela naših najboljših pisateljev. Mlademu učiteljstvu je potrebno nuditi več pomoči pri samoizobrazbi, nadzorniki naj bi mu bili v tem oziru svetovalci. Politični pritisk je v zadnjih desetih letih demoraliziral učiteljstvo.

Preobsežna in okorna birokracija ubija v učiteljstvu voljo do pedagoškega dela.

V debati, ki se je razvila, je predavatelj še povedal, kako dela v svojem razredu po načelu strnjenega pouka, in sicer v delovni enoti »Setev«.

Učenci naj sami zberejo in si ogledajo vse vrste žitnih semen, opazujejo kalenje in rast iz semena v vodi in v zemlji. Na teh poskusih se obravnavajo kemični biokemični pojavi, vrste zemlje in gnojil ter se najde dovolj snovi za vse učne predmete od zemljepisja, zgodovine, računstva, risanja in celo do telovadbe.

Ta košček življenjskega dela v šoli je razgibal v debati več predstavnikov pedagoške prakse.

Glede svojega in Vrančevega učnega načrta izjavlja predavatelj, da je to maksimalni učni načrt, iz katerega naj vsak učitelj obravnava le to, kar je za njegov kraj in razred primerno. Vsaka beseda v načrtu je zgoščena misel, ki bi jo bilo treba v posebnem priročniku za učitelje še le izdelati.

(Nadaljevanje sledi.)

Po tečaju „Pedagoškega društva“

V »Učiteljskem tovarišu« št. 7. z dne 15. septembra t. l. je izšel članek z zgornjim naslovom, ki ga je spisal znani pedagoški delavec Kontler D. Julij.

V članku so naslednje trditve:

1. Tečaj je imel vidno slovensko potezo
2. Tečaj je nudil klasične prireditve, kakršnih najbrž ne ž e l i najmlajši učiteljski rod.

K prvi točki je pripomniti to, da si članka sam oporeka z zadnjim odstavkom v članku, kjer pravi: »Vidna slovenska poteza ljubljanskega tečaja bo imela praktične posledice takrat, če bo to izhodišče za tako pedagoško delo, katero bo nudilo mladi učiteljski generaciji v naši banovini uporabna navodila za delo na naših tleh in za naše ljudi.« Delo na naših tleh in za **naše ljudi** je samo tedaj mogoče, ako delavec pozna svoj predmet, ki oblikuje, v tem primeru narod, toda ne po zunanjosti, temveč njegovega duha. — Namen prireditelјev tečaja je bil, pokazati duha našega ljudstva in v prvem predavanju je imel vsak poslušalec možnost, da je slišal, kako spoznavamo ljudsko dušo. Raziskovanje gospodarskih, socialnih in s tem tudi kulturnih prilik na vasi je bila vsebina Ledinekovega predavanja.

Ako bomo vzgajali učiteljstvo samo s praktičnimi navodili za delo med ljudstvom, ne da bi mu pokazali smisel in pomen tega dela, bi s tem vzgajali bolj rokodelce, podrejene, nesamostojne izvrševalce naročil. Želimo, da bi bili učitelji samostojni delavci in voditelji v ljudski izobrazbi, ki bodo poznali tudi teoretsko utemeljitev svojega dela. Finžgar je pri svojem predavanju navedel besede prosvetnega ministra o učiteljstvu: Vi niste državni uradniki, vi ste oficirji, ki naj vodijo narod k višji prosveti.

Glede druge točke, t. j. **praktičnosti** na tečaju, še naslednje:

Vprašali smo na tečaju že predlansko leto učiteljstvo, kakšna predavanja želi, vprašali smo zasebno tudi letos pred tečajem nekatere vidnejše pedagoške delavce, kaj bi bilo potrebno za naše učiteljstvo, da mu nudimo na tečaju. Sestava programa je **ustrezala izraženim željam učiteljstva.** Prireditelji pa bodo hvaležni vsakemu učitelju za prijazen nasvet za bodoče prireditve, še bolj pa tistim, ki so bili ali bodo na tečaju navzoči, da **tam** povedo svoje želje in mnenja, dokler so vsi skupaj in se lahko sliši naziranja vseh, ne samo poedincev.

Vidimo in vemo, kako potrebna so praktična navodila, ker smo opazili na razstavi v poskusni šoli kako skrbno so si nekateri tečajniki **prepisovali dnevnike in podrobne učne načrte.** Za **tako** delo niso tako široko organizirani tečaji. Hočemo dati navodila učiteljstvu, da si bo **samo znalo** sestaviti podrobne učne načrte za **svoj** razred. Tako podrobno delo morajo izvrševati krajevni učiteljski zbori; težja šolsko praktična vprašanja naj bi obravnavali pri predavanjih na zborovanjih učiteljskih društev; splošno pedagoški, psihološki in sociološki problemi pa naj bi se reševali na pedagoških tečajih. V tem primeru naj bi vsak tečaj imel idejno zaokroženo snov.

Pomanjkljivost sedanje učiteljske izobrazbe na učiteljiščih čutijo prireditelji prav dobro, ker imajo dovolj prilike, da jo spoznajo. S tem je v zvezi tudi vprašanje vadnice. Ako niso teh točk posebej navedli v resoluciji, je vzrok temu, da na enem tečaju ni mogoče vsega načeti ne rešiti.

V. Čopič

Osmo leto šolskega radia se pričenja

Šolski radio je ena izmed najvažnejših ustanov, ki je moderni šoli nujno potrebna. Tega dejstva so se v polni meri zavedali ustanovitelji šolskega radia, ko so nekaj pred leti pripravljali prvo šolsko oddajo. Bilo je to predavanje pisatelja Fr. S. Finžgarja, župnika v pokoju, z naslovom: »Kaj bi rad povedal mladini«.

Od takrat je minilo že sedem let, kar je brez dvoma doba, v kateri se je šolski radio močno uveljavil in mladini prirastel k srcu. Mnogo smo v tem času povedali šolskim otrokom, kajti odsek šolskega radia pri sekciji JUU se je ves čas zelo trudil, da dvigne in obdrži to velevažno, za šolo tako potrebno ustanovo na dostojni višini. Poudariti je potrebno, da vsa prizadevanja odseka ne pomenjajo prav nič, če učiteljstvo, odnosno šole ne sodelujejo v stremljenju po stalnem dvigu šolskega radia. Potrebno pa je tudi zanimanje javnosti in krajevnih odločujočih činiteljev. Učiteljstvo lahko zelo mnogo pripomore pri sestavi čim pestrejšega programa in sodeluje z raznimi šolskimi prireditvami, predvsem s **pokrajinskimi oddajami,** a na javnosti, odnosno zastopnikih krajevnih šolskih odborov je ležeče, **da dobe prav vse šole v Sloveniji svoje radio aparate.**

Ob pričetku osmega šolskega leta je potreba naglasiti, da so prav pokrajinske oddaje zelo zaželene, da jih mladina prav rada posluša in se dajo pripraviti tako zelo učinkovito, da poživljajo zanimanje otrok tako za prireditev samo, kakor tudi za dotični kraj. Te oddaje so najlepša priložnost za širjenje otrokovega obzorja, lepa podlaga za domorodnostni princip pouka in najlepša osnova za zemljepisni pouk sploh.

Pokrajinske oddaje morajo podati točno sliko domačega kraja, značilnost tamošnjega ljudstva, domače šege in navade, povesti, pregovore in sploh vse, kar je tipično za pokrajino. Domače pokrajinske oddaje so važne zlasti radi domovinske skupnosti, ki se mora pri mladini še posebno gojiti.

Če bi mogli tekom šolskega leta dobiti več dobrih pokrajinskih oddaj iz vseh strani naše ožje domovine, bi otroci spoznavali Slovenijo na mnogo lažji način nego samo pred zemljevidom.

Nadejamo se, da bo v letošnjem šolskem letu pripravilo več šol take oddaje in s svojim sodelovanjem pripomoglo k splošnemu dvigu šolskega radia; pričakujemo pa tudi, da bo več šol započelo akcijo za nabavo šolskega radio aparata.

† Josipu Aničiču v spomin

Ob letu smo Te spremili na zadnji poti. Iz vrta so Te pozdravljale zadnjikrat cvetice, Tvoje ljubljenke, klicale so Ti vse po vrsti zadnji pozdrav. Ravno tako otožno Te je spremila mladina, ki si ji bil ljubeči oče in vzgojitelj — ter Tvoje ljudstvo Te je spremilo, ki si mu bil svetovalec in prijatelj. — Spremili smo Te, dragi upravitelj, zamišljeno, ker Te je tako nenadoma ugrabila smrt in ker smo čutili, da si bil nekaj posebnega! — Toda Stvarnik, ki ne šteje dnevov tako kot mi, Te je vzel nam, da nadaljujemo Tvoje delo. Nisi delal šablonsko ne pompozno. Sam tako notranje zgrajen, si se zavedal, da je treba braniti pravo kulturo, kulturo duha in srca, ki jo potiska današnja družba tako rada v kôt. Dobro si se zavedal te kulturne dolžnosti in krepko si jo podpiral v šoli, v ožjem družabnem krogu, pa tudi med širokimi plastmi naroda. In zato Te je vsakdo vzljubil. Vsakdo je čutil tisto notranjo vez s Teboj v sebi: mladina, narod, tovariši, vsakdo je čutil v Tebi osebnost z urejeno notranjostjo — in vsi smo prejemali toliko, da si nam ostal živ kot nekdaj — v spominu, od katerega še vedno nekaj prejemamo! Pa je *danes tako malo vzgojiteljev, ki so vzgojitelji* že s tem, da so! To je odlična poteza Tvoje osebnosti, — zavidalj bi Ti skoro zanjo! — Kljub vsem izpremembam, ki jih je že prinesla nova zmaterializirana doba — doba senzacij — doba, ki je poplitvila ljudi, — si ostal konservativen v svojem kulturnem poslanstvu, vodil si ljudi do pravih vrednot življenja. Bil si mož širokega obzorja, sprejemljiv za vse, kar je dvigalo duha.

Bil si resen in ljubezniv, nesebičen in temeljit, delaven in požrtvovalen, duhovit in dovtipen, resnicoljuben in plemenit, vesten, znal si prav trpeti (Istrijan, vojna) — z eno besedo: bil si mož s srčno kulturo. Odlično si nastopal kakor nastopa avtoriteta.